

РЕАЛІЗАЦІЯ МОРАЛЬНО-ПРАВОВОГО ПРИНЦИПУ СПРАВЕДЛИВОСТІ У СЛУЖБОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ОВС УКРАЇНИ – ШЛЯХ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОЇ МОДЕЛІ ПОЛІЦІЇ

Розглянуто проблему справедливості та її роль у службово-професійній діяльності міліції (поліції).

Зауважено, що справедливість – ключове поняття у формуванні нового філософського світогляду, стосовно ролі та місця правоохоронних органів у провідних демократичних державах світу, а також процесів, які тривають в Україні: демократизації та реформування правоохоронної системи, що спрямовані на відповідність європейським стандартам захисту прав і свобод людини і громадянина у службовій діяльності української міліції.

Ключові слова: суспільство, держава, право, мораль, особистість, справедливість, поліція, міліція, реформа, законність, поведінка, цінність.

Постановка проблеми. Сучасні політико-правові, соціальні, економічні реалії, пов'язані з глобалізацією, інтернаціоналізацією та іншими чинниками, неабияк впливають на процеси у всіх сферах українського суспільства і держави. Темпи розвитку та функціонування високорозвинених країн, практика налагодження нових суспільних відносин, в основі яких гуманізм, законність і справедливість, корегують формування нової гуманістичної філософії відносин між людиною та державою, громадянином і правоохоронцем.

Отже, в цих умовах проблема справедливості постає не тільки як соціально-філософська, але й етико-правова. Справедливість як загальнолюдська цінність, гарантія і показник правового захисту людини і громадянина ґрунтується на міжнародно-правових актах. Особливо велике значення мають міжнародні нормативно-правові акти, у яких сформульовані вимоги щодо службово-професійної діяльності поліції зарубіжних країн.

Особлива відповідальність за дотримання законності і справедливості лягає на правоохоронців.

Дотримання принципу справедливості вимагає від працівника органів внутрішніх справ (ОВС) виконання моральних і правових

норм. Це означає, що від правоохоронця, його професійних і моральних якостей залежатиме інколи доля людини, її честь, гідність.

Проблема справедливості є актуальною ще й тому, оскільки розбудова і становлення правової демократичної України, її входження в демократично-правову європейську систему і ЄС вимагає ґрунтовних реформ у всіх сферах суспільства, найперше судових і правоохоронних органах. Першим кроком у вирішенні цієї складної проблеми є реформування системи Міністерства внутрішніх справ. Реформа стосуватиметься кожного працівника міліції. Мета реформи – створити якісно нову систему ОВС, яка б ґрунтувалася на новій філософії та ідеології – державності, патріотизму та професіоналізму, етично-моральних і християнських чинниках, а також європейських стандартах поліції.

Стан дослідження. Проблему справедливості як важливу етико-філософську категорію вивчали у давньогрецькій філософії Геракліт, Демокріт, Сократ, Платон, Арістотель. Над її сутністю і роллю в суспільстві замислювались Т. Гобс, Ф. Бекон, Я. А. Коменський, Ж.-Ж. Руссо, Вольтер, І. Кант, Г. Гегель та інші мислителі. Ця проблема надзвичайно цікавила видатних українців: Г. Сковороду Т. Шевченка, М. Коцюбинського, Л. Українку, І. Франка та ін.

Проблема справедливості як етико-моральна категорія домінувала у наукових роботах Т. Аболіної, В. Андрущенко, Р. Апресяна, В. Бакірова, В. Бачиніна, А. Гусейнова, О. Дробницького, А. Ермоленка, В. Махалова та ін.

Деякі аспекти проблеми законності і справедливості поліції зарубіжних країн проаналізовано в працях О. Бандурки, Т. Джурканіна, О. Кудерміної, А. Негодченка, О. Мартиненка, Н. Магюжіної, Ю. Римаренка та ін.

Проблеми сучасного стану справедливості й проблеми реформування ОВС України досі не досліджувались науковцями. Це спонукає нас звернути на неї неабияку увагу.

Мета статті – проаналізувати принцип справедливості та його роль у службовій діяльності міліції (поліції).

Виклад основних положень. В умовах розбудови Української держави важливу соціально-правову та морально-психологічну функцію виконують ОВС.

Проблема справедливості – надзвичайно складна й багатоаспектна, стосується інтересів, честі, гідності, а іноді й життя людини. Античні мислителі цю категорію тісно пов'язували з правом і законністю. «Все, що несправедливо, – підкреслював Арістотель, – протизаконно» [1, с. 149]. «Справедливість» поєднували з поняттями «блага»,

«добро», «добросесність», а також із помстою і відплатою за вчинене «зло». Попри те, що зміст уявлень про справедливість історично змінюється залежно від конкретних соціальних умов, загальні риси цієї категорії зберігаються, відповідно незмінна її структура, закріплена в системі суспільних і моральних ідеалів.

Справедливість є морально-правовою категорією. Поняття «справедливість» і «право» є надзвичайно близькими і тісно пов'язаними між собою. «Справедливість – внутрішня властивість і якість права» [2, с. 28].

«Справедливість, – аргументує Е. Золотухіна-Аболіна, – має два обличчя: одне – яке карає та ухвалює суворий вирок за вчинений злочин, а інше – за добрі справи і зразкову працю» [3, с. 144].

«Справедливість, – зазначає М. Тофтул, – охоплює політичні та економічні системи, закони, соціальні інститути, міждержавні відносини, оцінки, судження, установки, рішення, вчинки, життєві позиції людей і навіть розподіл щастя та невдач» [4, с. 151].

Справедливість як загальнолюдська цінність, гарантія і показник правового захисту людини і громадянина ґрунтується на міжнародно-правових актах. В Уставі ООН справедливість визнана основою світового порядку, окрім того, відображена у Всезагальній декларації прав людини від 10 грудня 1948 р., Міжнародних пактах про економічні, соціальні і культурні права від 16 листопада 1966 р., в Уставі Ради Європи від 5 травня 1945 р. та інших нормативно-правових актах.

Важливим документом, який регулює службову діяльність міліції (поліції), є Кодекс поведінки посадових осіб з підтримки правопорядку, прийнятий 17 грудня 1979 року Генеральною Асамблеєю ООН. У ст. 2 Кодексу звертається увага не лише на підтримку та захист прав людини, але й передовсім на повагу та захист людської гідності [5, с. 40].

Принцип пріоритету загальнолюдських цінностей справедливості, рівності і свободи є надзвичайно актуальним. Потребу в його реалізації сьогодні визнає світове співтовариство. Згідно з міжнародно-правовими актами, справедливість, законність, демократія, верховенство закону, захист прав і свобод людини і громадянина становлять основу правової держави. Справедливість визнана загальноправовим принципом, який слугує моральним орієнтиром у правотворчій, правохоронній, правозастосовній та інших видах діяльності.

Щодо українських правоохоронців законодавець висуває вимоги, вказані в Законі України «Про міліцію» та інших нормативно-правових документах МВС України та етичних вимогах, заснованих на загальноновизнаних морально-етичних принципах і нормах. Особливо

підкреслюється, що міліція поважа гідність особи і виявляє до неї гуманне ставлення, захищає права людини, незалежно від її соціального походження, майнового чи іншого стану, расової чи національної належності, громадянства, віку, мови та освіти, ставлення до релігії, статі, політичних та інших переконань.

Етичний кодекс ОВС України зобов'язує усіх працівників під час виконання службових обов'язків ставитися до громадян неупереджено, уважно, доброзичливо, з почуттям поваги до їх людської гідності, не допускати проявів жорстокого або принизливого ставлення до людей, використовувати силу тільки як засіб для досягнення законної мети [6, с. 475].

Окрім згаданого Кодексу, для правоохоронців важливим є і такий документ, як Присяга. Підписуючи цей документ, об'єктивно працівник міліції зобов'язується суворо дотримуватися законності і справедливості. Варто підкреслити, що для поліцейських передових зарубіжних країн поняття «справедливість» асоціюється з такими категоріями, як «законність», «совість», «честь», «гідність», «відповідальність», та іншими морально-правовими категоріями, із «особливою повагою до людини, на що особливу увагу звертають як зарубіжні, так і вітчизняні науковці» [7, с. 17].

«Серед головних якостей, які повинні бути сформовані у поліцейського, – зазначає Н. Матюхіна, – особливе місце посідають справедливість і чесність – це «основа всієї поліцейської роботи» [7, с. 49].

У службово-професійній діяльності ОВС серед головних завдань на сучасному рівні виступає боротьба зі злочинністю та адміністративними правопорушеннями – і в цьому аспекті важливо, щоб, наприклад, під час допиту слідчий не тільки суворо дотримувався вимог чинного законодавства, але й морально-етичних вимог і християнських чеснот. У слідчого можуть виникати негативні емоції щодо осіб, які вчинили тяжкі злочини.

У цій ситуації він повинен морально-психологічними зусиллями опанувати себе. Закон забороняє під час допитів застосування таких прийомів, як обіцянка, обман, приниження честі і гідності, вплив на релігійні почуття, фізичне і психічне насильство, допущення на допит сторонніх осіб, залякування, застосування гіпнозу та інших незаконних дій, з метою одержання бажаних результатів.

Антиподом справедливості є порушення законності. Так, під час розслідування кримінальної справи слідчий може допускати однобічність і неповноту слідства, не дотримуватись процесуальних строків, неправильно оформляти процесуальні документи, поверхнево оглядати місце події і речові докази, необгрунтовано відмовляти

в заявах громадян, не ознайомлювати обвинуваченого та інших учасників процесу з новими і доповнювальними документами.

Справедливість вимагає, щоб усі особи, які вчинили злочин, були притягнуті до відповідальності. Але, якщо під час провадження кримінальної справи будуть допущені порушення закону та різні помилки, то цим, як правило, користуються злочинці, щоб unikнути справедливого покарання. У професійній діяльності працівників міліції виникає безліч різних ситуацій, пов'язаних із розслідуванням кримінальних справ, як і в активній часті в забезпеченні законності і правопорядку в екстремальних надзвичайних ситуаціях.

У зв'язку з посиленням тероризму важливим правовим і морально-психологічним чинником справедливості є проблема застосування поліцією (міліцією) вогнепальної зброї. 1993 року в американському спеціалізованому журналі «Police and Security News» була опублікована стаття, автори якої, юристи за освітою та працівники правоохоронних органів за професією, аналізували різні види посадових інструкцій щодо застосування зброї, які існували на той момент у різних штатах США. Вони зробили такий висновок: «Якщо офіцер вагається у виборі засобів впливу на правопорушника через те, що на службі не отримав чітких інструкцій і не пройшов достатньої підготовки, чи тому, що боїться судового розгляду, дисциплінарного покарання тощо, він може втратити життя або опосередковано може стати винуватцем загибелі інших людей...». Єдино правильним варіантом у цьому випадку американські колеги вважали такий: «У хвилину смертельної небезпеки поліцейський не повинен замислюватися над тим, чи має він право застосовувати вогнепальну зброю, чи ні» [8, с. 239].

Діяльність міліції щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина має певні особливості, що зумовлюється її повноваженнями, а саме: діяльність міліції має бути гуманною, неупередженою і чітко відповідати закону. Компетенція міліції щодо забезпечення реалізації загальнолюдських стандартів прав людини визначається в різних сферах, особливо під час охорони громадського порядку і забезпечення законності й справедливості у всіх сферах її діяльності.

Дотримання принципу справедливості вимагає від працівників ОВС виконання моральних і правових норм. Це означає, що від правоохоронця, його професійних і моральних якостей залежатиме доля людини, її честь, гідність, навіть життя.

У сфері професійної діяльності працівників міліції справедливість є насамперед вимогою відповідального виконання своїх обов'язків, самокритичності, неупередженого ставлення до кожної людини, здатності приймати чіткі логічні рішення в складних життєвих

обставинах, керуючись не лише формальними приписами закону, але й власним сумлінням, що, зокрема, набуває сьогодні особливого значення з огляду на завдання підвищення рівня довіри населення до правоохоронців.

І в цьому аспекті суттєву роль для правоохоронців виконують поняття «служба закону» і «служба суспільству», що фактично стають важливим принципом нової філософії. Працівник міліції володіє наданими йому державою правами і владою. Необхідно, щоб він розумно і гуманно використовував її в своїй професійній діяльності.

На відміну від нашого північного сусіда, Україна прагне стати повноправним членом ЄС, творчо реалізувати на практиці передовий досвід демократичного будівництва та державно-правового управління в усіх сферах суспільно-правових відносин. У цьому аспекті серйозного переформування потребує вся правоохоронна система України. Найпершими зусиллями у подоланні цієї проблеми є реформування системи Міністерства внутрішніх справ «перетворення його на багато-профільне цивільне відомство європейського зразка, тоді як структура МВС України сьогодні є громіздкою та такою, що не відповідає динаміці реальних і потенційних загроз національній безпеці» [9, с. 1].

У багатьох країнах світу спостерігається тенденція до скорочення особового складу міліції.

Нині в Україні «налічується близько 357.700 працівників МВС або 780 осіб на 100 тисяч населення, тобто в два-три рази більше, ніж у розвинених країнах Європи. Водночас практичні підрозділи МВС України відчувають гостру нестачу кваліфікованих, професійно підготовлених кадрів» [10, с. 1]. У січні 2015 року до МВС України надійшло 33 тис. заяв від охочих працювати у новій українській поліції. Із 33 тисяч – 70% людей з вищою освітою [11, с. 3]. Так, на одне місце у столичній патрульній службі претендувало близько десятка кандидатів, віковий ценз яких від 21 до 35 років, повна загальна середня або вища освіта [12, с. 7]. Серед конкурсантів – 34,99% жінок [12, с. 7]. Це повинна бути нова європейська модель поліції. В Україні готується нормативно-правова база кардинального реформування ОВС. Фундаментом національної поліції України стане блок громадської безпеки (злиття ДАІ і патрульної служби). Слід погодитись, що таке рішення є раціональним, оскільки в адміністративно-правовій сфері виникає найбільше правопорушень.

Так, тільки «за I півріччя 2014 року лише на розгляді місцевих загальних судів перебувало 416,1 тисяч справ та матеріалів про адміністративні правопорушення» [13, с. 1]. Зазначимо, наскільки важливо, щоби будь-яке правопорушення, від дрібних і до злочину в адміністра-

тивному чи кримінальному провадженні, отримало об'єктивну оцінку на основі законності і справедливості.

Як засвідчує практика, в кожній країні реформа правоохоронних органів проводилась або адміністративно-вольовими, або демократично-ліберальними методами.

У країнах Балтії реформи реалізовано цивілізовано, прозоро, з урахуванням громадської думки і передового досвіду зарубіжних країн. У цих країнах поліція має авторитет і підтримку серед населення. Так, рівень довіри громадян Литви до поліції «зріс за 20 років від 35% до теперішніх 82%. Нині в Литві на 100 тис. населення припадає 350 поліцейських (в Росії – 975,7, а в Польщі – 328)». Рівень довіри до поліції Естонії у 1994 році становив 15%, а у 2010 р. – 84%. Естонська поліція достатньо соціально захищена, тепер тут отримують від 1 тисячі євро і більше [14, с. 8–9]. Отож, у процесі реформування ОВС важливим пріоритетним завданням є соціально-правовий захист працівників української поліції.

Під час реформування ОВС звільнятимуть працівників, які порушили закон, норми права і моралі, запламували свою репутацію антиморальними вчинками. Важливо, щоби в процесі скорочення співробітників МВС суворо дотримувався принцип законності і справедливості, аби ті, які чесно і добросовісно виконували свої обов'язки, не потрапляли у ситуації несправедливості, беззаконня і зловживання владою деяких амбітних керівників. Так, у результаті реформи МВС у Росії з 1 березня до 1 серпня 2011 року, за результатами атестації звільнили 183 тис. правоохоронців (22% особового складу), зокрема половину генералів (майже 150) [14, с. 6].

Важливу роль у професійній діяльності працівника ОВС виконує службове атестування. У процесі його здійснення всебічно оцінюються ділові, професійні, моральні та особисті якості, рівень культури і здатність працювати з людьми, робляться висновки про відповідність зайнятій посаді і надаються рекомендації щодо подальшої служби [15, с. 42].

У зв'язку з переорієнтацією діяльності ОВС, спрямованою на забезпечення прав і свобод людини, захисту інтересів суспільства та держави від протиправних посягань, необхідно усвідомлювати, що за умови поширення злочинності, корупції та інших негативних явищ виникатимуть ситуації, коли необхідним буде обмеження прав і свобод людини. Такі заходи повинні бути мінімальними, мати винятковий та тимчасовий характер, застосовуватися тільки на підставі конституційних положень, закону, відповідати принципам демократичної держави, допускатися лише в інтересах захисту державного суверенітету,

конституційного ладу, охорони державної та громадської безпеки. Теоретичним підґрунтям службово-професійної діяльності молодшої поліції України повинна стати сучасна філософія правоохоронної діяльності, що базується на гуманізмі, законності та справедливості.

Реформування ОВС, їх орієнтація на європейську модель поліції, пріоритетом якої будуть не каральні, а захисні функції, повинно ґрунтовно вплинути на свідомість і світогляд громадян.

Негативне ставлення частини громадян України до ОВС має історичні традиції, об'єктивно детерміновані в авторитарно-тоталітарній системі. В радянській політико-правовій системі міліція, окрім спеціальних завдань, виконувала важливу політичну функцію захисника тоталітарної держави силовими методами. Переорієнтація суспільної свідомості населення і його нігілістичного ставлення до правоохоронних органів – складний і суперечливий процес. Незважаючи на загалом негативне ставлення, більшість респондентів убачають у міліції захисника своїх прав і свобод. Отже, вирішення цієї суперечності залежить не тільки від реформування і усунення причин та умов щодо недоліків в ОВС, але й від створення стабільної соціально-економічної та політичної ситуації в державі, налагодження надійного політико-правового, економічного, ідеологічного, морально-психологічного механізму соціально-правового захисту і всебічної підтримки громадянами службово-професійної діяльності міліції.

Сучасне реформування системи ОВС спрямовано не тільки на боротьбу зі злочинністю, забезпечення стабільної громадської безпеки. Міліція має перетворитися на якісно новий соціально-правовий інститут як за формою, так і за змістом, діяльність якого ґрунтуватиметься на трьох напрямках – правопорядку, законності й справедливості. Стратегічним завданням для всієї системи ОВС є захист прав і свобод, честі й гідності громадян України.

Висновки. На сучасному етапі розбудови України, захисту її національного суверенітету і орієнтації на європейські соціальні цінності, реформування судових і правоохоронних органів треба сформулювати принципово нову філософію і парадигми щодо створення якісно нового соціального інституту – ОВС, який відповідатиме зразкам і стандартам поліції розвинутих країн Європи. Сучасна політика реформ ОВС спрямована на створення нової моделі сучасної поліції, яка відповідає зразкам, вимогам і стандартам поліцейської етики, християнським чеснотам.

Держава тільки тоді може вважатися правовою, коли у всіх її сферах діє принцип поваги до прав, свобод, честі й гідності людини.

Дотримання цих прав є вищою морально-правовою цінністю суспільства і покладено на правоохоронні органи, в яких чільне місце відводиться органам внутрішніх справ.

Працівники ОВС як специфічна організація наділені правами, які в певних умовах можуть втручатись в особисте життя людини, але це повинно здійснюватися за суворого дотримання вимог Конституції України, чинних нормативно-правових актів. Коли таке втручання відбувається без законних підстав або з порушенням норм закону, воно розглядається у суспільній свідомості як таке, що суперечить моральним засадам.

У цьому суттєву роль для працівників ОВС виконують поняття «служба закону» і «служба суспільству». Працівник міліції володіє наданими йому державою правами і владою. Треба, аби він розумно і гуманно використовував її у професійній діяльності.

Принцип справедливості тісно пов'язаний з відповідальністю працівників правоохоронних органів. Відповідно до ст. 25 Закону України «Про міліцію», працівник міліції несе за свої протиправні дії або бездіяльність дисциплінарну чи кримінальну відповідальність.

Вимоги Європейського кодексу поліцейської етики про те, що поліція повинна представляти «громадськість, якій служить, нести перед нею відповідальність і бути підзвітною», повинна втілюватись і в професійно-службову діяльність українських правоохоронців.

Ігнорування деякими працівниками органів внутрішніх справ службовими, морально-етичними вимогами, відсутність у них чітких ціннісних орієнтацій призводять до правопорушень серед особового складу органів і підрозділів. У сучасних умовах розвитку світової цивілізації поліція найбільш розвинених країн світу виконує не тільки «поліцейські» функції, а соціально-сервісну.

Сучасна філософсько-правова модель правоохоронної діяльності поліції Великобританії, Німеччини, США та інших країн, їхні морально-правові цінності та орієнтації – приклад для наслідування ОВС України.

1. Аристотель. Никомахова етика. Сочинения: в 4-х т. / пер. с древнегреч.; общ. ред. А. И. Доватура / Аристотель. – М.: Мысль, 1983. – Т. 4. – С. 53–293.

2. Нерсеянц В. С. Философия права: учебник для вузов / В. С. Нерсеянц. – М.: Норма-Инфра, 1998. – 652 с.

3. Золотухина-Аболина Е. В. Курс лекций по этике / Е. В. Золотухина-Аболина. – Ростов н/Д.: Феникс, 1999. – 384 с.

4. Тофтул М. Г. Сучасний словник з етики / М. Г. Тофтул. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Франка, 2014. – 416 с.

5. Політичний вимір Міністерства внутрішніх справ України (відповідь на виклики XXI століття) / за ред. Ю. І. Римаренка, Я. Ю. Кондратьєва. – К.: Національна академія внутрішніх справ України, 2003. – 292 с.

6. Ряшко О. В. Шанобливе ставлення до людини у професійній діяльності працівників ОВС (морально-правовий аспект / О. В. Ряшко // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2011. – № 3. – С. 472–479.

7. Матюхіна Н. П. Поліція Великобританії: сучасні тенденції розвитку та управління: монографія / Н. П. Матюхіна; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Бандурки. – Х.: Консум, 2001. – 131 с.

8. Столбовий В. Правомірний професійний ризик як інститут соціально-правового захисту співробітників ОВС / В. Столбовий // Вісник Львівського інституту внутрішніх справ. – 2000. – № 1. – С. 237–242.

9. Білоус Т. Л. Формування професій – роботи в екстремальних умовах у майбутніх працівників органів внутрішніх справ України: автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. педагог. наук: спец. 13.00.04. – теорія і методика професійної освіти; Державний вищий навчальний заклад «Донбаський державний педагогічний університет» / Т. Л. Білоус. – Слов'янськ, 2015. – 20 с.

10. Кудерміна О. І. Психологія суб'єкта правоохоронної діяльності: акмеологічний вимір: автореф. дис. на здоб. наук. ступеня д-ра психолог. наук: спец.: 19.00.06 – юридична психологія / О. І. Кудерміна. – К.: Нац. акад. внутр. справ, 2014. – 35 с.

11. Аваков А. «Не кришувати» і репресувати, а служити і захищати» // (З виступу глави МВС на засіданні Уряду України) / А. Аваков // Іменем Закону. – 2015. – № 11. – С. 3.

12. Сальник М. Хто впроваджуватиме нові стандарти? / М. Сальник // Іменем Закону. – 2015. – № 6. – С. 6–7.

13. Козачук І. В. Докази і доказування у адміністративно-деліктному процесі: автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право / І. В. Козачук. – К.: Національний авіаційний університет, 2015. – 20 с.

14. Карпюк Г. У пріоритеті – реформи в секторі громадської безпеки / Г. Карпюк // Іменем Закону. – 2015. – № 1–2. – С. 6–7.

15. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ. Загальна частина: підручник / за заг. ред. О. П. Рябченко. – Х.: Вид-во Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2009. – 256 с.

Ряшко Е. В., Комиссарчук Ю. А. Реализация морально-правового принципа справедливости в служебной деятельности работников ОВД Украины – путь к европейской модели полиции

Рассмотрено проблему справедливости и ее роль в служебно-профессиональной деятельности милиции (полиции). Справедливость – ключевая позиция в формировании нового философского мировоззрения, относительно роли и места правоохранительных органов ведущих демокра-

тических государств мира, а также процессов, которые продолжаются в Украине: демократизации и реформирования правоохранительной системы, что направлены на соответствие европейским стандартам защиты прав и свобод человека и гражданина в служебной деятельности украинской милиции.

Ключевые слова: общество, государство, право, мораль, личность, справедливость, полиция, милиция, реформа, законность, поведение, ценность.

Ryashko O. V., Komissarchuk U. A. Implementation of the moral and legal principle of justice in official activities of law enforcement workers - the path to the European model of Police

The problem of justice and its role in the service and professional activities of militia (police) is examined in the article. The problem of justice is exceptionally complicated and multifaceted and, as a rule, concerns interests, dignity and, sometimes, even life of an individual.

The wise men of the antiquity linked this category closely with the law and justice. The principle of justice is one of the fundamental principles in the entire system of legal relations.

The problem of justice is closely connected with the priority of general human values and, especially, observance by the law enforcement officers of human rights and freedoms.

Observance of the principles of justice requires from the law enforcement officer (LEO) to keep to the principles of morality and the rule of law. This means, that sometimes the fate of an individual, his dignity, honor will depend on the law enforcement officer, his professional skills and moral qualities.

Thus, under such conditions, the concept of justice arises not only as a social-philosophical, but also as an ethical-legal problem. Justice as a general human value, a guarantee and index of legal protection of an individual and a citizen is based on the international-legal acts. Of special importance are the international normative legal acts that formulate requirements to the official-professional activity of the police of foreign countries.

These studies make a stress on the formation of humanistic relations between citizens and the police, on the responsibility for protection of human rights, freedoms, honor and dignity.

The legal-moral principles of the professional activity are lawfulness and justice, service for the benefit of the law and a man. It should be noted, that the notion of «justice» for the police officers is associated with such categories as lawfulness, conscience, honor, dignity and responsibility.

Strictly observing the principle of justice, a law enforcement officer in his/her work must always remember, that in accordance with the Constitution of Ukraine the man and his life and health, honor and dignity, immunity and security are regarded in Ukraine as the supreme social value.

Key-words: society, state, law, morality, personality, justice, police, militia, reform, rule of law, behavior, value.

Стаття надійшла 5 червня 2015 р.